

Kanada (Alberta Eyaleti) Çocuk Ombudsmanlığı'nın Çocuk Hakları Üzerindeki Rolü ve Önemi*

Betül ATEŞ¹

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geliş Tarihi : 15/12/2020

Makale Kabul Tarihi : 14/02/2021

Anahtar Kelimeler:

Çocuk Hakları, Çocuk Ombudsmanlığı, Kanada

ÖZET

Çeşitli ombudsmanlık modellerinden birisi olan çocuk ombudsmanlığı, çocukların güvenliği ve refahından sorumlu olan ve onlar adına savunuculuk görevini yerine getiren bağımsız bir devlet otoritesidir. Çocuk ombudsmanlığı dünyada 1980'li yıllarda itibaren yaygınlaşmaya başlamış olup pek çok ülke tarafından da benimsenmiştir. İlk olarak Norveç'te, ikinci olarak ise Kanada'da oluşturulmuştur.

Bu çalışmada da Kanada Çocuk Ombudsmanlığı modelinin işlevlerinin ve bu modelin öne çıkan niteliklerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusundaki bulgular, literatür taraması ve doküman analizi yöntemiyle elde edilmiştir. Elde edilen bu bulgular ise içerik analizi tekniği ile betimlenmiştir. Çalışmanın sonucunda da Kanada Çocuk Ombudsmanlığının geniş organizasyon yapısı ve ayrıntılı inceleme çalışmaları ile başarılı faaliyetler yürüttüğü kanısına varılmıştır.

The Role and Importance of Canadian(State of Alberta) Children's Ombudsman on Children's Rights

ARTICLE INFORMATION

Submission Date : 15/12/2020

Accepted Date : 14/02/2021

Keywords:

Child Rights, Child Ombudsman, Canada

ABSTRACT

The ombudsman for children, one of the various ombudsman models, is an independent state authority that is responsible for the safety and welfare of children and that advocates children's rights. The ombudsman for children has been found global acceptance from 1980s and has been adopted by many countries. The first ombudsman was established in Norway, then the second in Canada.

In this study, it is aimed to reveal and prominent features of the Canadian Children's Ombudsman model. For this purpose, literature review and document analysis were conducted. Obtained data were described by using content analysis. As a result of the study, it was concluded that the Canadian Children's Ombudsman had been carried out successful activities with its wide organizational structure and detailed studies.

*Bu makale Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doç. Dr. Yasemin Mamur Işıkkı danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹Bilim Uzmanı, atsbetul61@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7260-3287.

1. Giriş

Ombudsmanlık, yönetim tarafından uygulanan eylem, işlem ve davranışların hukuki ve yerindelik denetimini yapan ve bu denetim sonucu aykırı bulunduğu işlemlerin geri alınması, kaldırılması ve oluşan zararın giderilmesi için öneriler sunan bağımsız ve tarafsız bir denetim birimidir (Erhürman, 2000). Ombudsmanlığın farklı türleri bulunmakla birlikte bunlardan birisi de çocuk ombudsmanlığıdır. Çocuk ombudsmanlığı, çocukların en yüksek yararını gözeterek onların karşılaştığı tüm problemleri araştırma ve inceleme sonucu gideren, bu sorunlara karşı koruyucu tedbirler alan ve çocukların hak ve menfaatlerinin geliştirilmesi adına karar mekanizmalarına etki eden özel bir yapıdır. Çocuk haklarının daha geniş perspektiften ele alınmasında önemli rol oynayan bu yapının varlığı her çağda ve her toplumda ihtiyacı hissedilen bir durum olmuştur.

Çocuk ombudsmanlığı modeli ilk kez 1981 yılında Norveç'te kurulmuştur. Daha sonra Kanada, Costa Rica, Avusturya, Yeni Zelanda, İsveç, Finlandiya gibi ülkeler tarafından da kabul görmüş ve başta Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkede uygulanmaya başlamıştır. İfade edilen ülkelerden Norveç (Mamur Işıklı ve İnce, 2018), İsveç (Mamur Işıklı ve Kırça Kurt, 2018) ve Finlandiya (Kırça Kurt ve Mamur Işıklı, 2018) ülkelerinin bu modelleri çalışılmış olup ayrıca Kanada Çocuk Ombudsmanlığı da çalışılmaya değer görülmüştür. Ayrıca çocuk ombudsmanlığının ikinci olarak kurulduğu Kanada günümüzde çocukların sağlığı, eğitimi, sosyal olarak korunması ve onlar adına yapılan sosyal harcama vb. göstergeler ve ülkenin uluslararası dokümanlardaki sıralamaları ile üst düzeylerde seyretmektedir. Bu çalışma ile de Kanada Çocuk Ombudsmanlığı modelinin ve öne çıkan özelliklerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Literatür taraması ve doküman analizi ile elde edilen bulgular içerik analizi yöntemiyle yorumlanmıştır. 30 yılı aşkın süredir hizmet sunan Kanada Çocuk Ombudsmanlığının çocuk haklarına geniş bir perspektiften yaklaştığı ve detaylı araştırmalar yaparak başarılı şekilde faaliyet gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmada genel olarak Kanada'daki çocukların mevcut durumu ve ülkenin çocuk mevzuatı ve yönetsel faaliyetleri ifade edilecek olup ardında Kanada Çocuk Ombudsmanlığının rolü ve çocuk hakları ve refahı için sunduğu hizmetler ayrıntılı şekilde açıklanmaya çalışılacaktır.

2. Çocuk Ombudsmanlığı Kavramı

Yasama organı tarafından atanan, idarenin eylem ve işlemlerini denetleyen ve Türkçe diline "Kamu Denetçisi" olarak çevrilen ombudsmanlık (Avşar, 1999) türlerinden birisi de çocuk ombudsmanlığıdır. Çocuk ombudsmanlığı; geleceğin teminatı olan ve yaşanan toplumlarda en hassas ve savunmasız kesimi ifade eden çocukların haklarının gözetilmesi ve genişletilmesini öngören, çocukların şiddet, istismar ve ihmal gibi maruz kaldıkları her türlü problemleri araştırma ve inceleme sonucu gideren ve bu olumsuz durumların oluşmasını önleyecek tedbirlerin alınmasını sağlayan özel bir denetim birimidir.

Çocuk ombudsmanlıklarının temel amacı, çocuk haklarını güvence altına alarak bu hakların gelişimini sağlamaktır. Bu anlamda çocuk ombudsmanlığının başlıca görevleri; çocuk haklarının yaygınlığını arttırmak, denetimini sağlamak ve ulaşılan sonuçları rapor halinde yayınlamak olarak sıralanabilir (Boyalı ve Gündoğdu, 2018). Bu kurumlar çocukların katılım haklarını güçlendirmekle birlikte çocukları etkileyen politika ve yasa yapıcıların kararlarına katkı sunmakta ve çocukların haklarını, menfaatlerini ve refahını arttırmak amacıyla aracılık görevi de görmektedir. "Diğer yandan bu yönleri ile hem çocuk haklarının topluma tanıtılmasında hem de bu hakların "değer" olarak içselleştirilmesinde ve yaşam pratiklerine aktarılmasında büyük rol oynamaktadırlar" (Mamur Işıklı ve İnce, 2018: 70). Ayrıca çocukların şikâyet, talep ve ihtiyaçlarını direkt olarak bildirebilmeleri ve kurumlar ile doğrudan irtibat sağlayabilmeleri çocuk ombudsmanlığını anlamlı kılmaktadır (Mamur Işıklı, 2016). Bu bağlamda çocuk ombudsmanlıklarının açık, net olması ve rahatlıkla ulaşılabilir

konumda bulunması da çocukların şikâyetçi oldukları konuları bildirmeleri açısından oldukça önemli görülmektedir.

Çocuk haklarının savunucusu niteliğini taşıyan çocuk ombudsmanlığının önemi artmakla birlikte Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHDS) gereği sistem birçok ülke tarafından benimsenmiş ve dünya çapında yaygınlaşmaya başlamıştır (Şahin, 2015). Çocuk ombudsmanlığı, ilk kez 1981 yılında Norveç'te "Çocuk Ombudsmanlığı" ismiyle kurulmuştur. İkinci olarak 1987'de Kanada ve Costa Rica'da oluşturulmuştur. 1989 yılında ise Avusturya ve Yeni Zelanda'da çocuklar için ombudsmanlık birimleri kurulmuştur. 1993 yılında İsveç'te, 1994 yılında Danimarka'da, 1995 yılında İzlanda'da, 1996 yılında İspanya'da ve 1997 yılında Belçika'da kurum yönetim bünyesine eklenmiştir. Ayrıca Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ile yapılan işbirliği çerçevesinde 1998 yılında Rusya'daki beş şehirde çocuk ombudsmanlığı oluşturulmuş ve 1999 yılında da Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti'nde bu kurum idari sisteme dâhil edilmiştir. Dalga dalga yayılım gösteren çocuk ombudsmanlığı yıllar itibariyle farklı ülkelerce benimsenmeye devam etmiştir. Nitekim 2000 yılında Fransa'da, 2001 yılında İrlanda'da ve İtalya'da kurumlar uygulanmaya başlamıştır (UNICEF, 2001).

Çocuk ombudsmanlığı, Finlandiya'da 2004 yılında çıkarılan yasa ile (www.lapsiasia.fi/) ve yine aynı yıl içerisinde İngiltere'de çocuk haklarını denetleyen bir mekanizma olarak hayata geçirilmiştir (www.childrenscommissioner.gov.uk). 2011 yılında ise Hollanda'da çocuk ombudsmanlığı bağımsız bir birim olarak faaliyete geçmiştir (www.dekinderombudsman.nl/). Tüm bunlara ek olarak 1997 yılında Norveç'te yapılan bir toplantıda çocuk haklarının geliştirilmesini ve korunmasını kolaylaştırmak amacıyla Avrupa Çocuk Ombudsmanları Ağı (ENOC) oluşturulmuştur (enoc.eu/?page_id=2316). Görüldüğü üzere çocuk ombudsmanlığı, çok yeni ortaya çıkmış ve gittikçe yaygınlık kazanmaya devam eden bir birim olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çocuk ombudsmanlığına sahip ülkeler ifade edilmekle birlikte bu ülkeler arasından seçilen Kanada Çocuk Ombudsmanlığı ayrıntılı bir şekilde açıklanacaktır. Sözü edilen ülkeler arasında Norveç, Finlandiya ve İsveç Çocuk Ombudsmanlıkları çalışılmış olup bu alanda öne çıkan diğer bir ülke olan Kanada modelinin literatüre kazandırılması amaçlanmaktadır.

3. Genel Olarak Kanada

Kanada, Kuzey Amerika kıtasının en kuzeyinde yer alan ve 9,98 milyon kilometre karelik yüzölçümü ile dünyanın en büyük ikinci ülkesi konumundadır. Başkenti Ottawa olan Kanada, 10 eyalet (Britanya Kolumbiyası, Alberta, Saskatchewan, Manitoba, Ontario, Québec, New Brunswick, Prens Edward Adası, Yeni İskoçya ve Newfoundland & Labrador) ve üç bölgeden (Yukon, Kuzeybatı Toprakları, Nunavut) oluşan federal bir yapıya sahiptir. Aynı zamanda Kanada parlamenter demokrasi ve anayasal monarşi ile yönetilen bir federasyondur (Wikipedia, 2019). Kanada'nın 2020 yılı nüfusu ise yaklaşık olarak 38,01 milyon olarak açıklanmıştır (Statista, 2020).

Şekil 1: Kanada Haritası **

Kaynak: (04/02/2020 tarihinde <https://www.bogaziciedu.com/kanada/> adresinden ulaşılmıştır).

Kanada federal devletinin yasama organı, Senato (The Senate) ve Avamlar Kamarası (The House of Commons Shall) olmak üzere çift meclisli bir parlamentoya sahiptir. Senato üyeleri ülkenin eyalet ve bölgelerinin parlamenterleri arasından tayin edilirken, Avamlar Kamarası üyeleri beş yıllık süreyle ülke genelinde yapılan seçimle iş başına gelmektedir (Canadian Constitution, 1867).

Kanada devletinin yürütme yetkisi Kraliçe ve Bakanlar Kurulu tarafından ortak kullanılmaktadır. Federal devletin başkanı Kanada Kraliçesi II. Elizabeth ve Kraliçenin Kanada'daki temsilcisi ise Genel Vali'dir. Fakat hem Kraliçe hem de Genel Vali çok az yetkilere sahip sembolik yöneticilerdir ve hemen her zaman hükümet başkanı tavsiyeleri doğrultusunda hareket ederler (Wikipedia, 2019). Asıl yürütme erki seçimle göreve gelen başbakan ve onun seçtiği bakanlardan oluşan "federal kabine" tarafından kullanılmaktadır (Kılınç, t.y.). Federal kabine bir başbakan ve eyaletlerin hükümet bakanlıklarından meydana gelen 33 bakanlıktan oluşmaktadır. Ayrıca federal hükümet bünyesinde hizmet sunan farklı ajans ve ofislerde bulunmaktadır (www.canada.ca/en/government).

Kanada yönetim yapısı içinde bulunan eyaletler, siyasi özerkliğe sahip olmakla birlikte aynı zamanda federal kabineden farklı olarak yasama, yürütme ve yargı kolları bulunmaktadır. Diğer bir yapı olan bölgeler ise, eyaletlere oranla daha az özerkliğe sahiptir ve çoğunlukla federal hükümet tarafından yönetilmektedir (Wikipedia, 2019).

Yargı organı ise, bağımsız mahkemelerden oluşmakta ve bu görev mahkemeler tarafından yerine getirilmektedir. Her eyalet hem kendi hem de federal yapıyı kapsayan kendi mahkemelerini oluşturmakla yükümlü tutulmuştur. Ayrıca federal hükümet tarafından kurulmuş olan özel mahkemelerde bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesi, ülkedeki en yüksek yargı mercidir ve federal ve eyalet mahkemelerinden gelen temyiz kararlarını incelemekle yükümlüdür (Özensel, 2012: 63).

Federal devlet; ulusal konularda, örneğin savunma, dışişleri, göçmenlik, bankacılık, ulusal para, uluslararası ticaret, bankacılık, patent, telif hakları ve vergi gibi alanlarda düzenleme yapmakla yetkilidir

** Sol üst köşedeki harita Kanada'nın dünya üzerindeki konumunu, sağ alt köşedeki harita ise Kanada'nın eyalet ve bölgelere ayrılmış siyasi görünüm şeklidir.

(Kılınç, t.y.). Eyaletler de Kanada'nın sosyal programlarının çoğundan (örneğin sağlık sistemi, eğitim ve sosyal refah) sorumludur. On eyaletin eyalet başbakanı tarafından yönetilen seçilmiş yasama kolu vardır, eyalet başbakanları federal başbakanla aynı şekilde seçilirler. Ayrıca her eyaletin federal başbakan tarafından atanan ve Kraliçe'yi temsil eden göstermelik birer vali yardımcısı vardır (Wikipedia, 2019).

Kanada'nın coğrafi konumu ve yönetim yapısı hakkında kısa bir bilgi aktarılmış olup bu başlık altında ülkedeki çocukların genel durumu, ülke genelinde ve eyalet düzeyinde çocuklara yönelik yapılan düzenlemeler ve örgütlenme yapısı açıklanacaktır.

3.1. Kanada'daki Çocukların Mevcut Durumu

2020 yılı verilerine göre Kanada toplam nüfusu içerisinde 0-17 yaş arası çocuk nüfusu 7,25 milyon olarak açıklanmıştır (Statista, 2020). Kanada'nın toplam nüfusu ve çocuk nüfusu ele alındığında 2020 yılında ülkedeki çocuk nüfusu toplam nüfus içinde yaklaşık olarak %19 oranında olmuştur.

UNICEF sağlık verilerine göre 2018 yılında Kanada'da yıllık beş yaş altı çocuk ölüm oranı %5, yeni doğan ölüm oranı ise %3 gibi çok düşük rakamlarda gerçekleşmiştir. Yine 2018 yılı ülkede doğumda beklenen yaşam süresinin %82 oranında olduğu tespit edilmiştir (UNICEF, 2019).

Kanada, kaliteli eğitim alanında da en yüksek refah seviyesine sahip ülkeler arasında yer almaktadır. Nitekim UNICEF raporuna göre 2018 yılında ortaöğrenim öncesi değerler bilinmemekle birlikte ortaöğrenim eğitiminden yoksun kalan çocuk oranı %0 ve lise düzeyinde ise bu oran %8 olarak açıklanmıştır. Böyle bir tabloda ülkedeki çocukların ortaöğrenim eğitimi sonucunda temel asgari seviyede okuma-anlama düzeyinin %89 ve matematik düzeyinin ise %86'lık oranlara vardığı görülmektedir. Ayrıca aynı yıl Kanada'da devlet bütçesinin %12,2'si eğitim harcamaları için ayrılmıştır. Diğer taraftan sosyal koruma ve eşitlik açısından ülkenin genel durumu değerlendirildiğinde ise 2018 yılında yeni doğum yapan tüm annelere ayırım gözetmeksizin nakit para yardımı yapıldığı görülmüştür. Benzer şekilde ülkede sosyal koruma kapsamında bulunan çocuk sayısının oranı ise %39,7 olarak açıklanmıştır (UNICEF, 2019).

Son Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) verilerine göre Kanada'da 2015 yılında ailelere yapılan sosyal yardımların Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYH) içerisindeki oranı %1,68 olarak açıklanmıştır. 2015 yılı sosyal harcamaların GSYH içindeki ortalama oranı da yaklaşık olarak %2,40 olarak gerçekleşmiş ve Kanada'nın bu oranın altında kaldığı gözlemlenmiştir (OECD, 2019a). Tüm bunlara ek olarak Kanada çocuklu her 10 aileden dokuzuna "Çocuk Para Yardımı" sağlamaktadır. Bu doğrultuda ise Temmuz 2018- Haziran 2019 arasında Kanada hükümeti tarafından erken çocukluk eğitimini ve çocuk bakımını desteklemek adına ülke genelinde yaklaşık 3,7 milyon aileye 24 milyar dolara yakın çocuk yardım ödemesi yapılmıştır (www.canada.ca/en/employment-social-development/news).

OECD son araştırmalarına göre de Kanada'daki çocuk yoksulluğu oranı 2016 yılında %14,2 iken bu değer 2017 yılında 11,6 oranına gerilemiştir 2016 yılı OECD ortalaması %13,1 olarak açıklanmış olup bu haliyle Kanada ortalamaya yakın bir değere sahip olmuştur (OECD, 2019b). 2020 yılı Save the Children Raporu verilerine göre de 2016 yılında Kanada'da 0-19 yaş arası 100.000 nüfus başına çocuk cinayet oranı 0,7 olarak açıklanmıştır. Bu oranın ortalama değeri Avrupa ülkelerinde 1,0, dünyada 3,3 olarak açıklanmıştır ve Kanada bu değerlerin altında bir seyir izlemiştir (Save the Children, 2020).

Save the Children Raporu'na göre Kanada 2020 yılı çocukluk endeksi sıralamasında 180 ülke arasında önceki yıla göre artan bir puanla 28. sırada yer almıştır (Save the Children, 2020). İfade edilen tüm bu veriler ışığında Kanada'nın yüzölçümüne göre nüfusunun az olduğu fakat çocukların korunması ve refahının sağlanmasında iyi durumda olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca çocukların eğitim kalitesinin yüksek bir seviyede seyrettiği ve çocuk sağlığının normal şartların çok üzerinde olduğu görülmektedir.

3.2. Kanada'nın Ulusal ve Uluslararası Çocuk Mevzuatı ve İdari Yapısı

Çocuklara yönelik olarak Kanada'nın uluslararası alanda onayladığı dokümanlarda mevcut bulunmaktadır. Nitekim 1980 tarihli "Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yönlerine Dair Lahey Sözleşmesi" (Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction)'ni ilk imzalayan ülkeler arasında bulunan Kanada, sözleşmeyi 1980 yılında imzalamış ve 1983 yılında ise kabul etmiştir. Sözleşmeyle yasa dışı yollarla farklı taraf ülkeye kaçırılan bir çocuğun güvenli bir şekilde iadesinin yapılması amaç edinilmiştir. Bir diğer doküman 1999 tarihli "Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması ve Yasaklanmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi" (Convention Concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour)'dir. Çocukların ağır şartlar altında çalıştırılmasının önlenmesi adına yapılan bu sözleşmeyi Kanada 2000 yılında imzalamış ve 2001 yılında da onaylamıştır (www.treaty-accord.gc.ca/).

Kanada uluslararası düzeyde çocuk haklarını koruyan ve teşvik eden birçok belgeyi kabul etmekle birlikte bu bağlamda temel olarak kabul gören "Çocuk Haklarına Dair Sözleşme" (ÇHDS)'yi 1990 yılında imzalamış ve 1991 yılında da onaylamıştır. Özellikle bu tarihten itibaren sözleşmeye dayanarak Kanada'da çocukların gelişim ve yaşamlarını etkileyen kararlara katılım haklarını ele alan bazı hukuksal düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Nitekim bu doğrultuda Kanada eyaletleri, okullarda ve diğer kurumlarda olmak üzere çocuk haklarını korumak için bir dizi yasalar ve politikalarla çocukların askeri konuşlandırmadan silahlı çatışmalara kadar her anlamda korunmasını taahhüt etmişlerdir (www.unicef.ca). Ayrıca Kanada, ÇHDS'ye ek olarak hazırlanan isteğe bağlı protokolleri de imzalamış ve onaylamıştır.

Kanada federal yapılanmasında çocuklara yönelik olarak 1992 yılında yürürlüğe giren "Çocuklara Özel Ödenekler Yasası" (Children's Special Allowances Act) ile çocuğun bakımı, eğitimi ve gelişimi için özel ödenek uygulaması hayata geçirilmiştir (Children's Special Allowances Act, 1992). Yine bu yasal düzenlemeyi destekler nitelikte olarak 2006 yılında "Evrensel Çocuk Bakım Yardımı Yasası" (Universal Child Care Benefit Act) ile çocukların en üst düzeyde bakımının sağlanması için ailelere finansal destek yardımının yapılması amaçlanmıştır (Universal Child Care Benefit Act, 2006).

Kanada federal hükümeti çatısı altında çocuklara dolaylı olarak yer veren "Kanada İstihdam ve Sosyal Kalkınma" (Employment and Social Development Canada) Bölümü bulunmaktadır. Bölüm tüm Kanadalılar için yaşam standardını ve kalitesini arttırmak için çalışmakta ve çocuklarla ilgili olarak da engelli çocuklarda dâhil olmak üzere çocuk yetiştirme maliyetlerine yardımcı olmaktadır (www.canada.ca/en/employment-social-development.html). İstihdam ve Sosyal Kalkınma Bölümü, dört bakan ve dört bakan yardımcısı tarafından yürütülmektedir. Çocuklarla Kanada'nın Ontorio eyaleti Aileler, Çocuklar ve Sosyal Gelişim Bakanı (Canadian Minister of Families, Children and Social Development) ilgilenmektedir. Ayrıca bölüm bünyesinde bulunan Gelir Güvenliği ve Sosyal Kalkınma Şubesi (Income Security and Social Development Branch); çocuklar, aileler, yaşlılar, engelliler ve sosyal zorluk yaşayan herkes için sosyal politika üretmektedir (www.canada.ca/en/employment-social-development/corporate/).

İfade edilen yapılanmanın yanı sıra ülkede Kanada *Çocuk ve Gençlik Savunucuları Konseyi* (Canadian Council of Child and Youth Advocates) bulunmaktadır. Konsey, Kanada'nın dört bir yanından çocuk ve gençlerin haklarının geliştirilmesi ve katılımının sağlanması amacı ile faaliyet gösteren ve ülkede mevcut bulunan çocuk savunucularını kapsayan bir topluluktur. Ayrıca her biri kendi eyaletinde bağımsız ve tarafsız şekilde çalışan çocuk ombudsmanları, Konsey aracılığı ile ulusal düzeyde çocuklarla ilgili meselelerin ele alınmasını sağlamaktadırlar (www.cccya.ca).

Konsey, tüm çocuk ve gençlerin haklarının, çıkarlarının ve refahının Kanada topluluklarında ve hükümet mevzuatı, politikası, programları ve uygulamalarında değer görmesi amacı ile hareket etmektedir (www.cccya.ca). Bu doğrultuda Konseyin görevleri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin mümkün olan en iyi şekilde uygulanmasını teşvik etmek,
- Çocuk hakları için ortak savunuculuğu geliştirmek,

- Her bir konsey üyesinin kendi yasaları uyarınca, eyaletler arasında yer değiştiren çocuk ve ailelere tutarlı, kaliteli savunuculuk hizmetleri için bir çerçeve oluşturmak,
- Bilgi, yöntem ve stratejiler paylaşmak,
- Çocuk ve gençlik hizmetleri sunan diğer hükümetler ile işbirliği içerisinde çalışmak,
- Çocuklar için bağımsız çalışan ofislerin etkin bir şekilde geliştirilmesini sağlamak,
- Dünya çapında çocuk haklarının geliştirilmesine katkıda bulunmak için ulusal ve uluslararası diğer çocuk ve gençlik hizmeti sağlayan kuruluşlarla işbirliği yapmak (www.cccya.ca).

Kanada'nın federal düzeydeki hukuki düzenlemeleri ve yönetsel yapısının ülkedeki çocuk haklarına yönelik olarak sunulan hizmetlerin ve oluşturulan politikaların daha çok aileye destek ve çocuk bakımı için finansal yardım ağırlıklı olduğu göze çarpmaktadır.

Kanada'nın birçok eyaletinde çocukların savunuculuğu görevini sürdürmek amacıyla kurulan çocuk ombudsmanlıklarına rastlamak mümkündür. Bunlar; Alberta'da Çocuk ve Gençlik Avukatı Ofisi (Office of the Child and Youth Advocate), Britanya Kolombiyası'nda Çocuk ve Gençlik Temsilcisi (Representative for Children and Youth), Manitoba'da Çocuk Avukatı (Children's Advocate), Yeni Brunswick'de Çocuk ve Gençlik Avukatı (Child and Youth Advocate), Newfoundland ve Labrador'da Çocuk ve Gençlik Avukatı (Child and Youth Advocate), Nunavut'da Çocuk ve Gençlik Temsilcisi (Representative for Children and Youth), Ontario'da İl Çocuk ve Gençlik Avukatı (Provincial Advocate for Children and Youth), Prens Edward Adası'nda Çocuk Komiseri ve Avukatı (Children's Commissioner and Advocate), Saskatchewan'da Çocuk Avukatlık Bürosu (Children's Advocate Office) ve Yukon Bölgesi'nde ise Çocuk ve Gençlik Avukatı Ofisi (Child and Youth Advocate Office) adıyla kurulmuşlardır (www.ocya.alberta.ca/adult/publications).

Daha önce bahsedildiği üzere sosyal hizmetlerden daha çok eyalet hükümetleri sorumlu tutulmuştur. Bu nedenledir ki çocuklarla ilgili olarak günümüzde aktif şekilde faaliyet gösteren ve aralarında en köklü geçmişe sahip olan çocuk ombudsmanlığına sahip olması nedeniyle Alberta eyaletinin örgütsel yapısı özel olarak incelenecektir.

3.3. Alberta Eyaleti Yasal Düzenlemeleri ve İdari Yapısı

Alberta eyaleti, Kanada'nın onayladığı uluslararası dokümanlara ve ulusal mevzuat düzenlemelerine ek olarak eyalet düzeyinde çocuklara yer veren birçok yasa da çıkarmıştır. İlk olarak Kanada'nın 1991 yılında kabul ettiği ÇHDS'yi ülkenin federal yapısı gereği eyaletlerinde onaylaması istenmiş ve Alberta bu metni 1999 yılında onaylamıştır (www.ocya.alberta.ca/adult/about-ocya/vision-and-mission/).

Alberta eyaleti kendisine tanınan yetkiler çerçevesinde de birtakım yasal metinler oluşturmuştur. Alberta'da ulusal anlamda çocuklara yönelik ilk yasa 2000 yılında yürürlüğe girmiş ve "Çocuk, Gençlik ve Ailenin Geliştirilmesi Yasası" (Child, Youth and Family Enhancement Act) çıkarılmıştır. Bu yasa ile istismar ve ihmal edilen veya müdahaleye ihtiyaç duyan çocuklara destek sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca yasa çocukların hem ulusal hem uluslararası düzeyde hem de özel olarak evlat edinilmesi ile ilgili hükümleri de içermektedir (Alberta Child, Youth and Family Enhancement Act, 2000). Bu yasaya ek olarak yine aynı yıl "Yetişkin Evlat Edinme Yasası" (Adult Adoption Act) çıkarılmıştır. Bu metin ile yetişkinlerin çocuk evlat edinmesine ilişkin yasal gerekliler ve uygunluk derecesi düzenlenmiştir (Alberta Adult Adoption Act, 2000).

İfade edilen yasal metinlerin yanında çocukların korunmasına ilişkin kanunlarda çıkarılmıştır. Bu doğrultuda 2000 yılında çıkarılan "Aile İçi Şiddete Karşı Koruma Yasası" (Protection Against Family Violence Act) çocuklarla ilgili olarak aile içinde şiddete ve cinsel istismara maruz kalan çocukların korunmasını amaçlamıştır. Bu yasa ile bu durumdaki bir çocuk hakkında mahkemeye koruma yetkisi tanınmış ve ölümlü sonuçlanan aile içi şiddet olaylarını inceleyen ve ilgili bakana aile içi şiddetin azaltılması konusunda tavsiye sunan "Aile İçi Şiddet Ölüm İnceleme Komitesi"nin (Violence Death

Review Committee) kurulması esasa bağlanmıştır (Alberta Protection Against Family Violence Act, 2000). Bu yasaya paralel olarak 2000 tarihli “Cinsel İstismar Edilen Çocukları Koruma Yasası” (Protection of Sexually Exploited Children Act) ile cinsel istismara ve sömürüye maruz kalan tüm mağdur çocukların hukuken ve hükümet tarafından ciddiyle güvenliğinin ve refahının sağlanması hedeflenmiştir (Alberta, Protection of Sexually Exploited Children Act, 2000).

2006 yılında ise “Uyuşturucu Tehlikesi Altındaki Çocuklar Yasası” (Drug-endangered Children Act) yürürlüğe girmiştir. Bu düzenlemede uyuşturucu üretiminde veya yasa dışı uyuşturucu faaliyetlerinde bulunan ve insan ticareti mağduru olan çocukların emniyet altına alınması ve korunmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir (Alberta Drug-endangered Children Act, 2006).

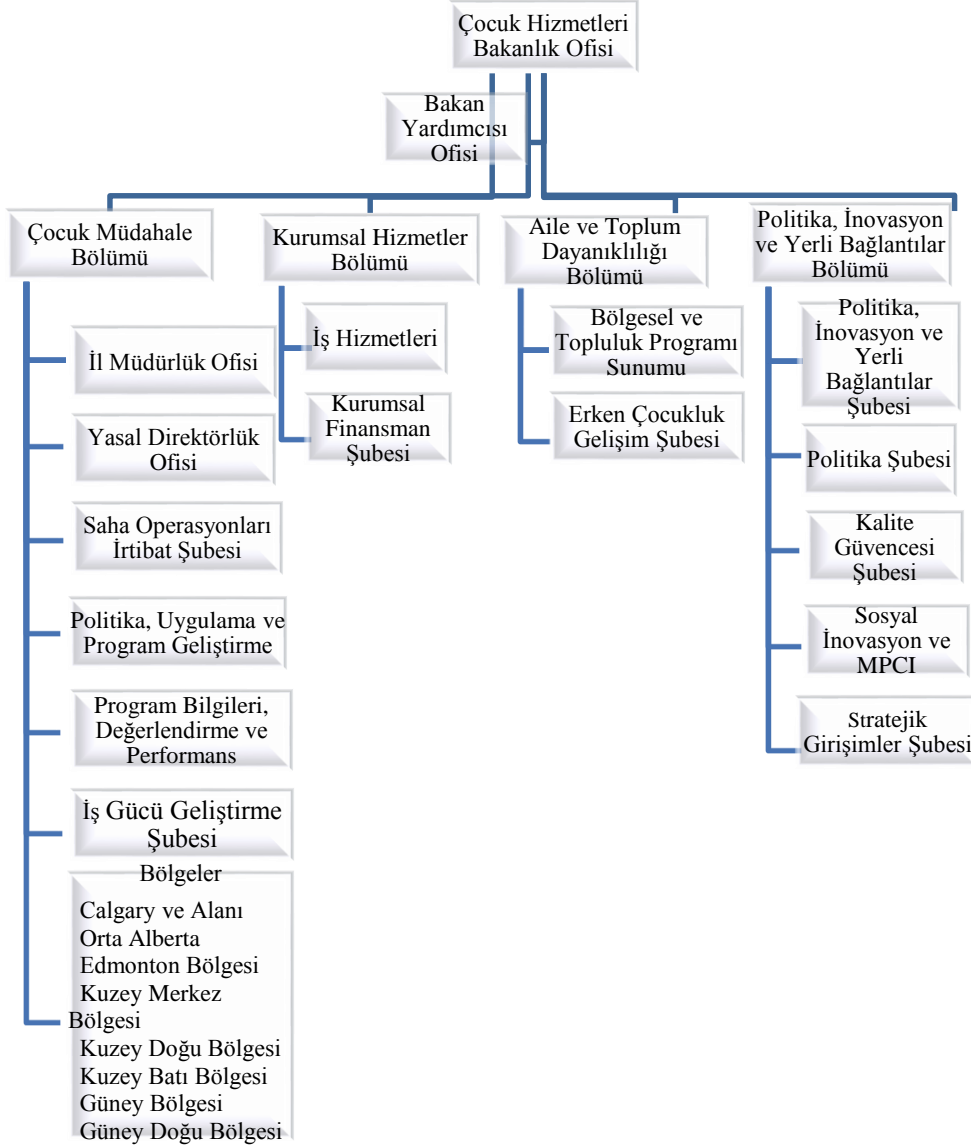
Yine çocuklara yönelik olarak 2003 yılında “Engelli Çocuklara Aile Desteği Yasası” (Family Support for Children with Disabilities Act) çıkarılmıştır. Bu yasa ile engelli çocukların bireysel ihtiyaçlarının giderilmesi ve toplumsal yaşama dâhil edilmesinin kolaylaştırılması adına ailelere destek hizmetlerinin sağlanması amaçlanmıştır (Alberta Family Support for Children with Disabilities Act, 2003). Özel olarak çocuklar adına çıkarılan bir diğer yasal metin olan 2007 tarihli “Çocuk Bakımı Lisans Yasası” (Child Care Licensing Act) ile 13 yaş altındaki çocuklar için oluşturulan bakım programları hukuken düzenlenmiştir (Alberta Child Care Licensing Act, 2007).

Spesifik olarak çocuklara en ayrıntılı şekilde yer veren ve 2013 yılında yürürlüğe konulan “Önce Çocuklar Yasası” (Children First Act) ile çocukların ve gençlerin güvenlik ve emniyetinin sağlanmasından refah, eğitim ve sağlık koşullarının daha da iyileştirilmesine kadar olan hizmet ve programların artırılması ve bu doğrultuda politika araç ve süreçlerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir (Alberta Children First Act, 2013).

Alberta’da çocuklarla ilgili olarak yapılan hukuksal düzenlemeler hakkında politika üretip uygulamaya geçen bir yönetsel yapılanmada mevcuttur. Bu bağlamda üst düzey örgütlenme olarak doğrudan Çocuk Hizmetleri Bakanlığı (Ministry of Children’s Services) ve dolaylı olarak Toplum ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Ministry of Community and Social Services) çocukların korunması ve haklarının geliştirilmesine yönelik faaliyet göstermektedir (www.alberta.ca/ministries.aspx).

Toplum ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bir bakanlık ofisi, bir bakan yardımcılığı ofisi ve beş bölümden oluşmaktadır. Kurum; toplum ve ailelere, engellilere ve gelir durumu yetersiz olan herkese finansal destek sağlamak ve sosyal programlardan yararlanmalarına yardımcı olmaktadır. Ayrıca çocuklarla ilgili olarak da, engelli çocuklara aile desteğinin sağlanması ve aile içi şiddetin önlenmesinden sorumludur (www.alberta.ca/community-and-social-services.aspx). *Çocuk Hizmetleri Bakanlığı* örgütlenmesi ise bir bakanlık ofisi, bir bakan yardımcılığı ofisi ile birlikte çalışmalarını yürüttüğü dört bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler altında da hizmet sunan birçok birim ve ofis bulunmaktadır (www.alberta.ca/childrens-services.aspx).

Şekil 2: Alberta Çocuk Hizmetleri Bakanlığı Organizasyon Şeması

Kaynak: (Alberta Çocuk Hizmetleri Bakanlığı resmi internet sitesindeki bilgilerden yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur).

Çocuk Hizmetleri Bakanlığı; çocuk bakımı ve müdahalesi, erken çocukluk gelişimi, evlat edinilme ve çocuk ve gençler için iyileştirmeler yapmak ve hizmet sunmakla görevlidir. Aynı zamanda çocukların sağlıklı ailelerde ve toplumlarda yaşaması için ihtiyaç duydukları araçlara sahip olmalarını sağlamak için çalışmaktadır. Bakanlık tüm bu görev ve sorumlulukları yerine getirirken Kanada

hükümeti; diğer bakanlıklar, liderler ve sivil toplum kuruluşlarıyla da işbirliği içerisinde bulunmaktadır (www.alberta.ca/childrens-services.aspx).

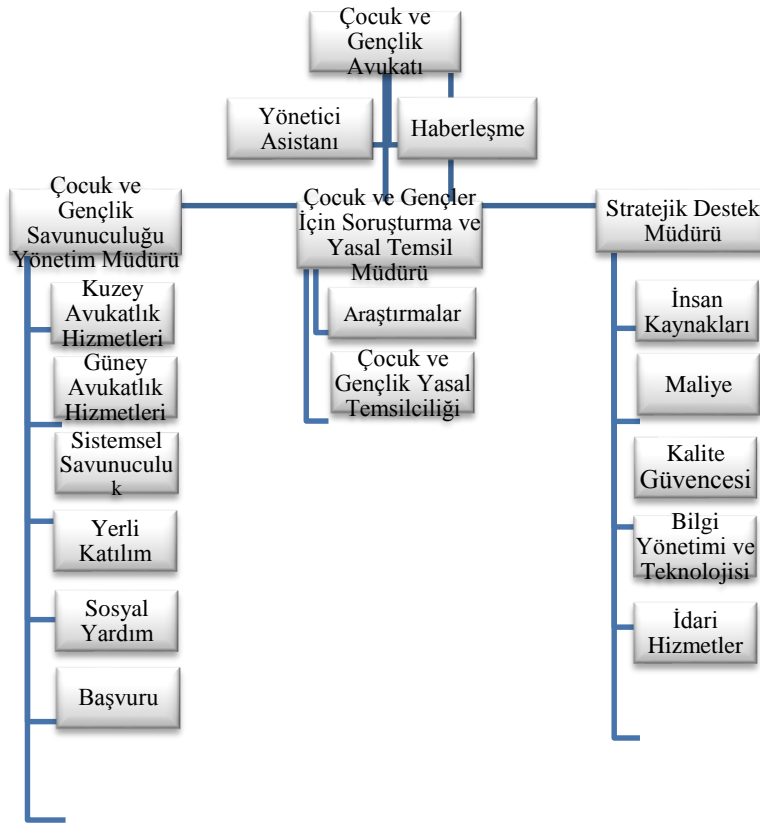
Şekil 2’de ifade edildiği üzere bakanlık çatısı altında bulunan *Çocuk Müdahale Bölümü*, doğrudan çocuk koruma ve refahı ile ilgili hizmetler sunmaktadır. Ayrıca bölüm, bünyesinde bulunan birçok ofis ve birimlerle çalışmalar yürütmekte ve aynı zamanda bakanlığın en önemli parçasını oluşturmaktadır. Bölüm vaka çalışanları yedi bölgede, 17 Yetkilendirilmiş İlk Milletler Ajansı (Delegated First Nations Agencies) aracılığıyla müdahale hizmeti vermektedir. Bu hizmetler bazı temel ilkeler çerçevesinde sunulmaktadır. Bunlar; çocuğun güvenliği ve refahı, çocukların bakım desteği ve denetimi, aile bütünlüğünün korunması, çocuğun eğitimi, sağlığı ve sosyal gelişimi, çocuk ve gençler için sosyal destek olarak sıralanmaktadır (www.alberta.ca/how-child-intervention-works.aspx).

Alberta’da çocukların korunması ve refahının sağlanması adına bakanlık düzeyinde yapılanmanın yanında bir de çocuk ve gençlerin haklarını savunan ve gelişimine öncülük eden ombudsmanlık birimi bulunmaktadır.

4. Alberta Çocuk ve Gençlik Avukatı Ofisi

Çocuk ve Gençlik Avukatı Ofisi (Office of the Child and Youth Advocate), çocukların korunması ve refahı hizmeti sunan, çocuğun hakları, çıkarları ve görüşleri doğrultusunda hareket edilmesini sağlayan ve çocuk ve gençler adına savunuculuk yapan bağımsız bir denetim organıdır (www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/overview/). Alberta Çocuk ve Gençlik Avukatı Ofisi (OCYA), ilk 1989 yılında “Çocuk Avukatı Ofisi” (The Office of the Children’s Advocate) adıyla eski Çocuk Refahı Yasası (Child Welfare Act) uyarınca çocuk müdahale hizmeti alan çocuk ve gençler adına savunuculuk görevini yerine getirmek amacıyla kurulmuştur. Daha sonra 2004 yılında bugünkü adını almıştır (www.ocya.alberta.ca/adult/about-ocya/background/). 2011 yılında da çocuk ve gençlere daha iyi hizmet sunulması amacıyla “Çocuk ve Gençlik Avukatı Yasası” (Child and Youth Advocate Act) yürürlüğe konulmuştur (Alberta Child and Youth Advocate Act, 2011). Çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesinde önemli bir yere sahip olan Alberta OCYA’nın toplamda 78 personel ile hizmet sunduğu üç departmanlı organizasyon şeması aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

Şekil 3: Alberta Çocuk ve Gençlik Avukatı Ofisi Organizasyon Şeması

Kaynak: (11/02/2020 tarihinde

https://www.ocya.alberta.ca/wpcontent/uploads/2014/08/Org_Chart_May_2019.pdf adresinden ulaşılmıştır).

Çocuk ve Gençlik Savunuculuğu Yönetim Müdürü, Alberta'daki savunmasız çocuk ve gençlerin haklarının, menfaatlerinin ve görüşlerinin dikkate alınmasını ve bu doğrultuda hareket edilmesini sağlamaktadır (www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/advocacy/). *Çocuk ve Gençler İçin Soruşturma ve Yasal Temsil Müdürü*, çocuk müdahalesi hizmetlerinin sunumunda çocuk ve gençler için araştırma yapmak üzere avukatlar tayin eder ve avukatların hizmet standartlarını belirler ve onlara ödeme yapar. 2019 yılı itibarıyla Yasal Temsilcilik kadrosunda toplamda 62 avukat çalışmaktadır (www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/legal-representation-lrcy/). *Stratejik Destek Müdürü* ise, bölümler arası entegrasyonu ve işbirliğini teşvik eder ve kurumun stratejik yönünü belirler. Ayrıca savunmasız çocuk ve gençlere daha kaliteli hizmet sunulmasını sağlar (www.ocya.alberta.ca/adult/about-ocya/strategic-leadership-team/).

4.1. Avukatın Atanması, Görev ve Yetkileri

Çocuk ve Gençlik Avukatı, kanunda belirtilen görev ve sorumlulukları yerine getirmek amacıyla Meclis tavsiyesi üzerine Kraliçe'nin Alberta'daki temsilcisi olan Vali tarafından atanmaktadır. Beş yıllık süreyle göreve getirilmekte ve bu süre sonunda tekrar atanabilmektedir. Yine Meclis tavsiyesi üzerine Vali tarafından görevine son verilebilmektedir. Avukat, yasama meclisinin bir memuru olarak görev yapar ve meclis üyeliği söz konusu değildir. Ayrıca Avukat mevzuat gereği altı ayda bir faaliyetleri hakkında Meclis Başkanı'na rapor sunmakla yükümlüdür (Alberta Child and Youth Advocate Act, 2011).

Çocuk ve Gençlik Avukatı ve ofis çalışanları diğer kamu kurum ve kuruluşlardan emir ve talimat almadan bağımsız olarak çalışmaktadır. Bunun yanı sıra Avukat görev süresi içerisinde görev ve sorumluluklarını yerine getirirken gerekli herhangi bir yetkili kişinin desteğini isteyebilmektedir. Ayrıca

Çocuk ve Gençlik Avukatı, bir çocuğun veya herhangi birinin başvurusu üzerine olduğu gibi kendi inisiyatifile de harekete geçebilmektedir (Alberta Child and Youth Advocate Act, 2011).

Çocuk ve Gençlik Avukatı, çocuk haklarının korunması, menfaatlerinin gözetilmesi ve görüşlerinin temsil edilmesinden sorumlu tutulmuştur (Alberta Child and Youth Advocate Act, 2011). Bu sorumluluklar kapsamında yerine getirmekle yükümlü olduğu görevler şu şekilde tanımlanmıştır.

- Belirlenen bir hizmetle ilgili bir karara itiraz veya inceleme konusunda çocuk ve gençlere yardımcı olmak,
- Toplumda eğitim yoluyla çocuk haklarını ve refahını, çocuğun çıkarlarını teşvik etmek,
- Çocuklara sağlanan hizmetleri geliştirmek ve bu doğrultuda araştırmalar ve gerekli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- Çocuklar hakkında alınan kararlara katılmak,
- Çocuk haklarına, yararına ve refahına yönelik hükümete bilgi ve tavsiye sunmak (Alberta Child and Youth Advocate Act, 2011),
- Özel hizmet alan bireysel çocuklar ve gençler adına savunuculuk yapmak,
- Yasalar kapsamında hizmet alan çocuk ve gençlerin yasal temsilciliğini yapmak (www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/advocacy/).

Tüm bunlara ek olarak bir çocuğun ciddi yaralanması ve ölümü halinde Avukat, ilgili kolluk kuvvetleri işbirliği içerisinde konu ile ilgili zorunlu inceleme başlatmakla da görevlidir (Alberta Child and Youth Advocate Act, 2011).

4.2. Ofise Başvuru ve Kurumun Çalışma Şekli

Çocuğun korunması, haklarının geliştirilmesi ve refahının sağlanmasına yönelik olarak herkes gibi haklarının ihlal edildiğini düşünen bir çocuk da Çocuk ve Gençlik Avukatına başvuru yapabilmektedir. Bu durumda ihtiyacı olduğunda bir çocuk ofis ile doğrudan irtibat sağlayabilmektedir. Ofis ile iletişim kurulabilecek yöntemler; doğrudan yetkili ile görüşmek, telefon veya posta, ücretsiz telefon hattı ve faks olarak belirlenmiştir. Özellikle çocuklar için kriz durumlarında 24 saat hizmet veren tehlike ve çocuk istismar hattı bulunmaktadır (www.ocya.alberta.ca/contact/).

Çocuk ve Gençlik Avukatı ile iletişime geçildiğinde önce ifade edilen konunun kurum kapsamı içerisinde olup olmadığı tespit edildikten sonra çocuk ve genç için bir savunucu (avukat) tayin edilir. Eğer başvurusu alınan çocuk kendini ifade edemiyorsa (örn. bebek veya engelli ise) onun adına ayrıca bir bireysel savunucu sevk edilir. Daha sonra savunucu yedi gün içerisinde konu ile ilgili araştırma yapmaya ve bilgi toplamaya başlar ve inceleme sonuçlarını karar vericilere rapor olarak sunar. Rapor sonucunda müdahale söz konusu olduğunda konu, müzakere yöntemiyle düzeltililebilecek durumda ise arabuluculuk yoluyla nihai bir çözüme kavuşturulur (www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/advocacy/). Fakat elde edilen bulgular sonucunda zorunlu inceleme gereken bir durum varsa (çocuğun ciddi yaralanması ve ölümü halinde) cezai ve kamu soruşturmaları dışında zorunlu bir inceleme başlatılır (www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/investigations/). Yargıya taşınan konularda da çocukların yasal çıkarlarını korumak ve mahkemede değerlendirilmesini sağlamak amacıyla avukatlar (Çocuk ve Gençlik İçin Yasal Temsilci) bulunmaktadır. Temsilci Çocuk, Gençlik ve Ailenin Geliştirilmesi Yasası veya Cinsel İstismar Edilen Çocukları Koruma Yasası kapsamında yer alan çocuk ve gencin yasal temsilciliği görevini üstlenmektedir (www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/legal-representation-lrcy/). Bu kapsamda bir çocuk veya gencin temsil edilmesi için doğrudan Yasal Temsilciye başvuru yapılabilir ve bir avukat tayin edilmesi istenebilir. En sonunda da tüm sonuçlar bir rapor haline getirilir ve kamuoyuna açıklanır.

Çocuk ve Gençlik Avukatı, Nisan 2019- Mart 2020 arası Yıllık Faaliyet Raporu'na göre, Çocuk ve Gençlik Avukatı Ofisi'ne yılda toplam 5093 müracaat yapılmıştır. Bir önceki yıl yapılan bildirimlerin sayısı 4621 olmakla birlikte ofise yapılan başvuruların oranı geçen yıla göre %10'luk bir artış göstermiştir. Başvuruların 2369'i Çocuk ve Gençlik Yasal Temsilcisine, 2724'u ise Bireysel

Araştırma Makalesi

Savunucuya yapılmıştır. Yasal temsil başvurularında ise geçen yıla oranla %13'lük bir artış yaşanmıştır. Ayrıca Bireysel Savunuculuk Hizmetlerine alınan başvuruların yarısı (%50,5) aile üyeleri, koruyucu aileler, vaka çalışanları ve eğitimciler vb. kişiler tarafından yapılmıştır. Geriye kalan %49,5'lik dilimi de çocuk ve gençler oluşturmuştur. Yapılan başvuruların üçte birinden fazlası velayet, erişim ve vesayet ile ilgili konuların içermektedir(Alberta Office of the Child and Youth Advocate, 2020).

Tablo 1: Çocuk ve Gençlik Avukatı Hizmetlerinden Yararlananların Yaş Dağılımı

Yaş Aralığı	Bireysel Avukatlık Hizmetleri	Yasal Temsil Hizmetleri
0-5	712	776
6-11	787	615
12-17	1311	970
18-21	217	-
22+	75	-
Toplam	3102	2361

Kaynak: (Alberta Çocuk ve Gençlik Avukatı Ofisi Yıllık Raporu (2019-2020) bilgilerinden yararlanarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur).

Tablo 1'de ifade edildiği üzere önceki yılda alınan bildirimlerde dâhil olmak üzere Bireysel Avukatlık Hizmetlerinden yararlanan çocuk sayısı toplamda 3102, Yasal Temsil Hizmetlerinden yararlanan çocuk sayısı ise 2361 olarak gerçekleşmiştir OCYA hizmetlerinden yararlananların yaş dağılımı incelendiğinde en fazla 12-17 yaş arası çocuklara hizmet sağlandığı görülmektedir. Bu rakamlar Bireysel Avukatlık Hizmetlerinde 1311 ve Yasal Temsil Hizmetlerinde ise 2361 olarak açıklanmıştır.

OCYA 2019-2020 döneminde araştırılmak ve incelenmek üzere 20'si zorunlu soruşturma ve 42'si sistematik soruşturma olmak üzere toplamda 62 bildirim almıştır. Bu bildirimlere ek olarak 12 zorunlu soruşturma ve 29'u sistematik soruşturma da bir önceki yıldan bu döneme devredilmiştir (Alberta Office of the Child and Youth Advocate, 2020).

Tablo 2: Yapılan Araştırma ve İnceleme Sonuçları***

	Sistematik Soruşturma	Zorunlu Araştırma	Toplam
Ön Araştırma Sonucu Kapanı	30	-	30
Tamamlandı	6	16	22
Devam Eden İnceleme	34	14	48
Beklemede	1	2	3
Toplam	71	32	103

Kaynak: (Alberta Çocuk ve Gençlik Avukatı Ofisi Yıllık Raporu (2019-2020) bilgilerinden yararlanarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur).

Tablo 2'de belirtildiği üzere daha önceden alınan bildirimler dâhil olmak üzere 2019-2020 döneminde toplamda 103 bildirim soruşturma işlemi içerisinde bulunmaktadır. 30 sistematik soruşturma ön inceleme sonucu kapanmış ve altı sistematik soruşturma ile 16 zorunlu soruşturma da tamamlanmıştır.

***Tabloda yer alan araştırma sonuçları bir önceki yılda tamamlanamayıp 2019-2020 dönemine devreden bildirimleri de kapsamaktadır.

Diğer taraftan 34 sistematik soruşturma ve 14 zorunlu soruşturma halen devam etmekte ve bir sistematik soruşturma ve iki zorunlu soruşturma da yapılmayı beklemektedir. Rapor sonuçları ise kuruma bildirilen konuların, yapılan ve yapılmayı bekleyen, tüm araştırma ve soruşturmalarda detaylı biçimde ele alındığını göstermektedir.

5. Sonuç

Hak ve hürriyetleri koruyup güvence altına alan ombudsmanlık sisteminin konularına göre çeşitlilik gösteren farklı türleri bulunmaktadır ve bunlardan birisi de çocuk ombudsmanlığıdır. Çocuk ombudsmanlığı; yarının sahibi ve toplumların en savunmasız kesimlerinden birini oluşturan çocukların yaşadığı tüm sorunları gerekli araştırma ve inceleme sonucu gideren ve bu sorunların oluşmasını önleyecek tedbirleri alarak bu doğrultuda karar mekanizmalarına tavsiye sunan özel bir yapıdır. Dünyada ilk olarak Norveç'te oluşturulmakla birlikte 1980'li yıllardan itibaren yaygınlaşmaya başlamış ve birçok ülke tarafından benimsenmiştir. Bu çalışma ile de çocuk haklarının savunuculuğunu üstlenen bu özel yapının ilk örneklerinden birisi olan Kanada Çocuk Ombudsmanlığı modelinin incelenmesi ve özelliklerinin ortaya konulması amaç edinilmiştir.

Kanada'nın genel refah düzeyinin üst seviyelerde gerçekleştiği bilinmekle birlikte bu durum aynı şekilde çocuklar içinde söz konusudur. Nitekim ülke genelindeki çocukların sağlığı, eğitimi, sosyal olarak korunması ve onlar adına yapılan sosyal harcama vb. göstergeler ve ülkenin uluslararası dokümanlardaki sıralaması çocukların refah seviyesinin yüksek seviyelerde gerçekleştiğini destekler niteliktedir. Ayrıca çocuk haklarının savunulmasında bağımsız olarak çalışan ombudsmanlık biriminin bulunması da çocuk refahı adına kayda değer bir gelişme olarak göze çarpmaktadır. Kanada Çocuk Ombudsmanlığı dünyada ikinci ülke olarak 1987 yılında ülkenin yönetim sistemine dâhil edilmiştir. Ancak bu yapı zaman içinde güncelliğini yitirmiştir. Günümüzde ise faaliyet gösteren en eski çocuk ombudsmanlığının 1989'da kurulduğu bilinmektedir.

Bu tarihten itibaren faaliyet gösteren Kanada Çocuk Ombudsmanlığı geniş organizasyon yapısı ile önemli hizmetler sunmaktadır. Ombudsmanlığın görev kapsamına özel hizmet alan çocukların da dâhil edilmesi, çocukların ciddi yaralanması ve ölümü halinde zorunlu incelemenin başlatılması ve çocukların yasal olarak da temsilinin sağlanması yapının öne çıkan özellikleri olarak değerlendirilmektedir. Diğer taraftan Çocuk Ombudsmanlığının açık ve anlaşılır olması çocukların şikâyetçi oldukları konuları en kolay şekilde bildirmeleri açısından oldukça önemlidir. Bu anlamda çocukların kriz anında ulaşabilecekleri ve 24 saat hizmet veren "tehlike ve cinsel istismar hattının" bulunması ayrıca kayda değer bir nitelik olarak kabul edilmektedir. Sonuç olarak Kanada Çocuk Ombudsmanlığının çocukların korunması ve haklarının geliştirilmesi adına verdiği hizmetlerden de anlaşılacağı üzere başarılı çalışmalar yürüttüğü görülmektedir.

Araştırma Makalesi

Kaynakça

- Alberta Adult Adoption Act (2000).
http://www.qp.alberta.ca/1266.cfm?page=A04.cfm&leg_type=Acts&isbncln=9780779762002&display=html
- Alberta Child and Youth Advocate Act (2011).
http://www.qp.alberta.ca/1266.cfm?page=c11p5.cfm&leg_type=Acts&isbncln=9780779802302&display=html
- Alberta Child Care Licensing Act (2007).
http://www.qp.alberta.ca/1266.cfm?page=C10P5.cfm&leg_type=Acts&isbncln=9780779811663&display=html
- Alberta Child, Youth and Family Enhancement Act (2000).
http://www.qp.alberta.ca/1266.cfm?page=C12.cfm&leg_type=Acts&isbncln=9780779813612&display=html
- Alberta Children First Act (2013).
http://www.qp.alberta.ca/1266.cfm?page=c12p5.cfm&leg_type=Acts&isbncln=9780779815739&display=html
- Alberta Department of Child Services.
<https://www.alberta.ca/albertaFiles/includes/directorysearch/goBrowse.cfm?txtSearch=Children%27s%20Services&Ministry=CS&levelID=102918>
- Alberta Drug-endangered Children Act (2006).
http://www.qp.alberta.ca/1266.cfm?page=d17.cfm&leg_type=Acts&isbncln=9780779806584&display=html
- Alberta Family Support for Children with Disabilities Act (2003).
http://www.qp.alberta.ca/1266.cfm?page=F05P3.cfm&leg_type=Acts&isbncln=9780779801015&display=html
- Alberta Ministry of Children's Services. (10/02/2020 tarihinde <https://www.alberta.ca/childrens-services.aspx>)
- Alberta Ministry of Children's Services, How Child Intervention Works.
<https://www.alberta.ca/how-child-intervention-works.aspx>
- Alberta Ministry of Society and Social Services. <https://www.alberta.ca/community-and-social-services.aspx>
- Alberta Office of the Child and Youth Advocate, About LRCY.
<https://www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/legal-representation-lrcy/about-lrcy/>
- Alberta Office of the Child and Youth Advocate, Links
<https://www.ocya.alberta.ca/adult/publications/links/>
- Alberta Office of the Child and Youth Advocate, Advocacy.
<https://www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/advocacy/>
- Alberta Office of the Child and Youth Advocate (2020), Annual Report 2019-2020.
<https://www.ocya.alberta.ca/wp-content/uploads/2018/11/2019%E2%80%932020-OCYA-Annual-Report.pdf>
- Alberta Office of the Child and Youth Advocate, Background
<https://www.ocya.alberta.ca/adult/about-ocya/background/>
- Alberta Office of the Child and Youth Advocate, Contact Us. <https://www.ocya.alberta.ca/contact/>

Araştırma Makalesi

- Alberta Office of the Child and Youth Advocate, Investigations. <https://www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/investigations/>
- Alberta Office of the Child and Youth Advocate, Overview. <https://www.ocya.alberta.ca/adult/what-we-do/overview/>
- Alberta Office of the Child and Youth Advocate, Strategic Leadership Team. <https://www.ocya.alberta.ca/adult/about-ocya/strategic-leadership-team/>
- Alberta Office of the Child and Youth Advocate, Vision and Mission. <https://www.ocya.alberta.ca/adult/about-ocya/vision-and-mission/>
- Alberta Protection Against Family Violence Act (2000). http://www.qp.alberta.ca/570.cfm?frm_isbn=9780779802326&search_by=link
- Alberta Protection of Sexually Exploited Children Act (2000) http://www.qp.alberta.ca/1266.cfm?page=P30P3.cfm&leg_type=Acts&isbncn=9780779784059&display=html
- Avşar, B. Z. (1999). *Ombudsman (Kamu Hakemi) Türkiye için bir model önerisi*. Ankara: HAK-İŞ Eğitim Yayınları.
- Boyalı, H. ve Gündoğdu, S. (2018). Kamu Denetçiliği türü önerisi olarak çocuk ombudsmanlığının Türkiye’de uygulanabilirliği. Ö. K. Tüfekçi (Ed.), *Güncel akademik araştırmalar: Sosyal bilimlere yönelik stratejik bakış açısı* içinde (ss. 95-126). İstanbul: Hiper Yayınevi.
- Canadian Constitution Acts (1867). <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/Const/FullText.html>
- Canadian Council of Child and Youth Advocates, About Us <http://www.cccya.ca/content/index.asp>
- De Kinderombudsman <https://www.dekinderombudsman.nl/netherlands-ombudsman-for-children>
- Erhürman, T. (2000). Türkiye için nasıl bir ombudsman formülü?. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4 (1-4), 155-180.
- European Network of Ombudspersons for Children, https://enoc.eu/?page_id=2316
- Government of Alberta, Ministries. <https://www.alberta.ca/ministries.aspx>
- Government of Canada, Ministers and Parliamentary Secretaries <https://www.canada.ca/en/government/ministers.htm>
- Government of Canada, Canada Treaty Series. <https://www.treaty-accord.gc.ca/cts-rtc.aspx?lang=eng>
- Government of Canada, Children’s Special Allowances Act (S.C. 1992, c. 48, Sch.). <https://www.laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-28.5/index.html>
- Government of Canada, Employment and Social Development Canada. <https://www.canada.ca/en/employment-social-development.html>
- Government of Canada, More Canadians Receiving the Canada Child Benefit than Ever Before. <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/news/2020/01/more-canadians-receiving-the-canada-child-benefit-than-ever-before.html>
- Government of Canada, Organizational Structure <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/corporate/organizational-structure.html>
- Government of Canada (2006). *Universal Child Care Benefit Act*. <https://www.laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/U-3.2/FullText.html>

Araştırma Makalesi

- Kılınç, Kanber (t.y.). Kanada'nın devlet yapısı ve hukuk sistemi. <https://kanberkilinc.com.tr/kanadanin-devlet-yapisi-ve-hukuk-sistemi.htm>
- Mamur Işıklı, Y. (2016). Türkiye'de çocuk refahı için çocuk Ombudsmanlığı önerisi. *Journal Of Emerging Economies And Policy*, 1, 125-135.
- Mamur Işıklı, Y ve İnce, D. (2018). Çocuk haklarının koruması ve geliştirilmesinde örnek bir model: Norveç Çocuk Ombudsmanı. *Ankara Barosu Dergisi*, 76 (4), 51-74.
- OECD (2019a). Public spending on family benefits. http://www.oecd.org/els/soc/PF1_1_Public_spending_on_family_benefits.pdf
- OECD (2019b). Child Poverty. http://www.oecd.org/els/soc/CO_2_2_Child_Poverty.pdf
- Özensel, E. (2012). Çokkültürlülük Uygulaması Olarak Kanada çokkültürlülüğü. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 7 (1), 55-70.
- Promoting the Rights of Children, <http://www.lapsiasia.fi/en/ombudsman/>
- Save the Children (2020). Global Childhood Report. <https://www.savethechildren.org/content/dam/usa/reports/advocacy/global-childhood-report-2020.pdf>
- Statista (2020). Resident population of Canada in 2020, By gender and age group. <https://www.statista.com/statistics/444858/canada-resident-population-by-gender-and-age-group/>
- Şahin, M. S. (2015). Kamu denetçiliği (ombudsmanlık) ve uygulama örnekleri. Ankara:Astana Yayınları.
- The Children's Commissioner for England, <https://www.childrenscommissioner.gov.uk/about-us/the-childrens-commissioner-for-england/>
- UNICEF, About the Convention on the Rights of the Child. <https://www.unicef.ca/en/policy-advocacy-for-children/about-the-convention-on-the-rights-of-the-child>
- UNICEF (2019). The state of the world's children. <https://www.unicef.org/media/61871/file/SOWC-2019.pdf>
- UNICEF (2001). Floransa-İtalya: UNICEF BM Çocuk Fonu Innocenti Araştırma Merkezi, Çocuk Haklarını Koruyan Bağımsız Kurumlar.
- Wikipedia (2019). Kanada <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanada>

Extended Summary

The Ombudsman, which defends the rights of citizens against unfair actions and transactions of the administration, can be divided into various models according to their subjects. As a matter of fact, the ombudsman for children, which is one of the ombudsman models, has a characteristic that protects and guarantees children's rights. In this context, the children's ombudsman; It can be defined as an independent and impartial audit mechanism that produces solutions to all problems faced by children as a result of research and investigation, ensures that measures are taken to prevent these problems from occurring, and presents all results as suggestions to relevant administrative authorities. The fact that children constitute one of the most vulnerable and vulnerable groups in the society requires more protection for them. In this sense, the existence of a children's ombudsman is always considered important in every society.

The Ombudsman for Children has started to exist in the world since the 1980s and has been accepted by many countries over time. As a matter of fact, the children's ombudsman was first established in Norway in 1981, and secondly in Canada in 1987. The Norwegian Ombudsman for Children has been included in the literature and the Canadian Children's Ombudsman, which was established as the second, has been deemed worthy of study. The aim of this study is to reveal the features and functions of the Canadian Children's Ombudsman model. Findings in line with this aim were obtained by the method of literature research and document analysis.

Canada is a country in the North American continent with its capital city Ottawa. The population of the country, which has a federal administration structure, was approximately 38.1 million in 2020. The child population in the total population is 7.25 million (19%). The current situation of children in Canada, which is known to have a high level of general welfare, also supports this opinion especially for children. Indeed, children's indicators and rankings in various international documents show that Canada is in a good position on children's rights.

On the other hand, there is diversity in the international and national children's legislation in the country. Many legal texts have been approved in the international arena, especially ÇHDS. In addition, legal arrangements have been made at national and especially at the state (Alberta) level in order to put these texts into practice. There are also broad administrative structures that put laws passed into practice. In this study, as the Child and Youth Advocate (Children's Ombudsman) in Alberta, which has the oldest history of Canada, is examined, the organizational structure of the province that provides services for children is also examined. In this context, the existence of a "Ministry of Child Services" organization at the state level is considered to be a very important development.

The Alberta Child and Youth Advocate Office is an independent supervisory body that provides welfare services as a guardian and advocate of children's rights. The office was established in 1989 and continues to work with a staff of 78 people today. Child and Youth Advocate; has been held responsible for protecting children's rights, protecting children's interests and representing their views. The main duties of the lawyer are; to address the complaints of children and young people, to raise awareness in the society about children, to cooperate with relevant people and institutions, to participate in decisions made about children, to offer advice to the government and decision-makers. In addition, the institution provides legal representation of children and initiates mandatory investigation in case of serious injury or death of the child. Children who receive special services are also within the scope of duty of the institution.

On the other hand, the institution can act as ex officio as on the application. Everyone, like children, can apply to the institution in various ways. In addition to methods such as direct visits, telephone and mail, there is also a 24-hour "danger and sexual abuse hotline" that children can reach in times of crisis.